

zien kan misschien het best blijken uit het artikel, voorkomend in de „Kalvinista Szemle“ van 29 December j.l., dat tot opschrift draagt:

Het droevig eind van het jaar.

„Wij kunnen het jaar niet uitreden zonder dat we in het laatste nummer een overzicht geven van de gebeurtenissen en resultaten van het voorbij gegane jaar en wij hebben hierbij natuurlijk uitsluitend op het oog het Gereformeerd kerkelijke leven. En zoo de gebeurtenissen nagaan moeten wij vaststellen, dat 't jaar 1928, ondanks de teekenen van de Gereformeerde ontwakning, toch een droevig eind heeft genomen.

Niet alleen zijn onze verwachtingen, n.l. een grootsche geestelijke ontwikkeling op gemeenschappelijke grondslag, teleurgesteld, maar er vertoont zich ook inzinking en scheuring, die uit universeel kerkelijk oogpunt erger is dan wij op 't eerste oogenblik ons kunnen indenken.

Er zijn velen, die dit nog niet doorzien en weer zijn er anderen, die denken dat de kerkelijke twist in de laatste maanden een zaak is van het kerkelijk district van den Donau alleen. Meerdere nog beschouwen het als een innerlijke aangelegenheid van de gemeente van Boedapest.

Maar straks zal openbaar worden, dat de geest van het beginselverschil doorbruist in 't leven van de gehele Kerk tot in de classes en de plaatselijke Kerken toe. In de gegeven omstandigheden kan het ook niet anders.

Want ziet, de droevigste gebeurtenis van het voorbijgegaane jaar was zonder twijfel het uit elkander vallen van de „Geloof- en Dienst“-beweging, welke onder meer ook schandelijk is. Wij hebben hierover geen spijt. Integendeel, wij willen God danken, want dit heeft een eind gemaakt aan een schijn-Potemkinn-eenheid, waarachter, zooals de gebeurtenissen toonden, geen ware geestelijke eenheid school.

Juist het tegenovergestelde is het geval. De frontvorming van onze vijanden en de oprichting van een afzonderlijk nieuw blad geeft ons gelijk, wanneer wij zeggen, dat deze groep noodzakelijk en onder een innerlijken geestelijken dwang zich afzonderlijk moest organiseren en een afzonderlijk blad oprichten, want in de theologische opvatting bestaan er vele principiële verschillen tusschen hen en de volgelingen van het historisch Calvinisme.

Het felt, dat binnen en buiten de muren van ons kerkelijk leven alle algemeene Christelijke groeperingen en half of geheel seculaire elementen zich bij hen aansloten en bijna als paddestoelen uit den grond rezen en hen als leiders beschouwden en het nieuwe blad verwelkomden, bewijst, dat zij zich geheel voelden staan op denzelfden geestelijken grond als zij, met wie ze zich vereenigen tot een gemeenschappelijke arbeid in de toekomst.

De toestand aldus is zuiverder geworden en dit zuiveringsproces zal van dag tot dag meer volkomen zijn.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur.

door

W. M. LE COINTRE.

XIII.

Na de vermelding van de eigenaardige pogingen van Felix Timmermans en Arthur van Schendel, wien wij nu een blik slaan op de roman-litteratuur, die zich, op een of andere wijze, met den persoon van Jezus heeft bezig gehouden of Zijn beeld getekend. Ook hier zullen wij niet anders dan heel onvolledig kunnen zijn. Wij moeten daarbij ook nog onderscheiden tusschen die romans, waarin één of ander Jezusbeeld wordt verwerkt, Zijn leer of leven ter sprake gebracht, en: die romans, waarin het leven van Jezus-zelf, als romantisch gegeven, verwerkt wordt. Van de laatste soort willen wij eerst een voorbeeld geven, door in het bijzonder te bespreken een boek van een Nederlandsch litterator van dezen tijd, ik bedoel: „Golgotha“, Roman uit het leven van Jezus, door J. B. Ubrink, in twee deelen. 1)

In een woord vooral heet het, om ons in te lichten aangaande het doel van dit werk: „Waarom schreef ik dit boek? Waarschijnlijk weet ik dat niet. Maar als ik trachten wilde er iets van te zeggen, dan zou ik kunnen beweren, dat ik de onverschilligen en onwetenden onder mijn tijdgenooten opnieuw en op mijn wijze HET TREURSPEL DER RECHTVAARDIGHEID heb willen voorhouden.“

Ge leert de toon, waarin dit werk gezet is, al terstond kennen in het hoofdstuk „Jezus van Nazareth“, als de schrijver ons een gesprek wil waargenomen tusschen „Jozef Ha Arimani“ en Jezus, waarbij ook Maria en Johannes tegenwoordig zijn. Jozef komt Jezus waarschuwen om toch niet naar Jerusalem te gaan: „Ik ben ervan overtuigd, dat het voorstel tot uw terloopbrenging in het Sanhedrin zal gedaan worden.“

Jezus verbrak de stilte:

„Die zijn leven zal willen behouden, zal het verliezen, die het zal willen verliezen, zal het behouden.“

Johannes kan dat woord maar niet verwerken en de raadsheer meent goed te doen nogmaals te waarschuwen en vraagt daarom:

„Waarop hoort gij dan eigenlijk, Rabbi?“

Doch hij mocht er spijt van hebben de vraag gesteld te hebben, de toorn verhoef zich in den Godsmant, zijn oogen vlamden en als een hoon voerde Jezus hem tegen: „Ik ben niet gek, Jozef. Ik kan hopen, wat ik wil. Doch zoo ik mij als een lam zal overgeven aan dat heerschend slangenvolk in Jeroeschalajem, dan zal het gebeuren, omdat ik het wil en om geen andere reden.“

Jozef kende Jezus als een zachtmoedig man met een vast, gelijkmatig karakter, de toemeloze vervoering ontzette hem, van schrik spierde hij de oogen wijd open en trad een pas terug. Het was hem niet mogelijk zijn blik te weerstaan, vernederd boog hij het hoofd en stamelde:

Van die zijde moet niemand bevreesd zijn voor 't lot en den vrede van de Kerken, want de beginselworstelingen, die zullen doordringen tot de Kerkeraden toe, zal de versterking zijn van het Gereformeerd bewijs en ieder nopen tot een openlijk partij kiezen, wat in zoovele opzichten wenschelijk is.

Er bestaat nog een ander vraagstuk en dit is volgens onze meening nog belangrijker dan het uitéenvallen van de „Geloof- en Dienst“-beweging: n.l. het plan om over te gaan tot de samensmelting van alle bladen. Dat schijnt uiterlijk een vreedzame poging te zijn, maar is inderdaad bijzonder gevaarlijk. Want dit dwingt de bladen van het historisch Calvinisme, die niet eens willen luisteren naar het lokken van den „Reformatus Figyelő“ tot een defensieven strijd, die alleen dan zal ophouden, wanneer deze schijnvrome maar inderdaad gevaarlijke oorlogszuchtige opvatting zal ophouden. Het opheffen van zulk een leuze tegenover een nieuw blad, dat met zulk een persprogramma komt, zou grof zijn en militaristisch klinken, indien wij op den grondslag dergelijke beginselen stonden.

Maar wanneer het theologisch verschil essentieel onoverbrugbaar is, zou zelfs de gedachte aan zwijgen of het doen samenvloeden van de bladen van 't historisch Calvinisme met andere roekeloos zijn en deze leuze zal tusschen ons altijd een oorlog beteekenen.

Want de „Kalvinista Szemle“ wil zelfstandig en onafhankelijk ook verder leven en met de hulp van God zal hij ook leven. Het tiende jaar dat hij nu insteedt, zal nog te meer bewijzen, waarom juist nu, in deze jaren, zijn bestaan noodiger is dan ooit.

Het droevig eind van het jaar doet ons niet schrikken. Met blijdschap en vertrouwen gaan wij 't nieuwe jaar in, want nieuwe roeping wacht ons door de opdracht van God“.

Deze vertaling is wat al te letterlijk om mooi te zijn.

Maar naar de bedoeling van het artikel behoeft niemand te raden.

De krugstompel wordt daarin geblazen.

Het „lievige“, imperialistische, algemeene Christendom, dat zoo jammer over verdeeldheid, maar zelf zoo ontzaglijk veel verdeeldheid zaait; dat een rustige Calvinistische beweging in haar geboorte tracht te verstikken, omdat zij die nooit achter zijn vaandel kan krijgen; dat van God verkregen geestelijke goederen wil rooven en ach en wee roept, omdat men het niet laat betijen; dat onder het propageeren van een dusgenaamd praktisch Christendom het belijdend Christendom wil uitroeien, omdat het voor de zuiverheid van belijden niets voelt — dit annexatie-monster, dat in Amerika jaarlijks duizenden verslindt, dat ook ten

„Vergeef mij, Rabbi, vergeef mij.“

Jezus bedwang zijn verontwaardiging en vervolgde: „Ik zal naar Jeroeschalajem gaan, gelijk ik er altijd gekomen ben, barvoets; geen koperstuk zal in mijn buidel zijn en in mijn hand zal ik den palmtak des vredes dragen. In den Tempel zal ik spreken over het Godsrijk der armen en der misdeelden. Wanneer men daarin een gevaar wil zien, moet men zijn gang gaan. Doch het is een lafhartige dwaasheid te veronderstellen, dat Jehoschoa ben Nazareth ook maar het geringste zou toegeven aan de vijanden van zijn Evangelie.“

Jozef gevoelde, dat het gesprek hiermede afgelopen was, hij groette en wilde zich verwijderen, doch Jezus hield hem terug.

„Blijf nog wat Joseef. Ik heb U verschrikt en dat is een verkeerde manier om U mijn dankbaarheid te betuigen. Ik stel het op prijs, dat gij mij hebt willen waarschuwen.“

De raadsheer glimlachte verheugd en vroeg met een vleug van lichten spot:

„Ik behoort dus niet tot het slangenvolk...?“

„Nog niet... nog niet...“

„Nimmer“, verzekerde Jozef geestdriftig.

„Gij zijt rijk, daarom zult gij het Koninkrijk der Hemelen eend na vele omzwervingen kunnen bereiken.“ 2)

Het romantisch element wordt nu door den schrijver in zijn werk o.m. gebracht door de liefde, die een zekere Noemi, dochter van een Joodschen bankier, opvat voor Jezus van Nazareth, maar de vader weigert haar dezen „vreemde Jood, in zijn oogen niet meer dan een geniale gelukzoeker“. Haar vader eens vergezeld op zijn reis naar Jerusalem (zij woonden te Rome), komen ze op het marktplein van den Tempel. „Verrast bleven zij staan, het was er doodstil, de aandacht van de gunstige menigte was gevestigd op een man, die staande in de Koningshallen van Herodus, het volk toesprak. Noemi spierde de oogen wijd open, ditmaal volgde zij zich niet, hozeer hij veranderd was, herkende zij hem dadelijk, het geluid van zijn stem onderscheidde zij uit duizenden menschenstemmen, de ontroering gaf haar een schok, dat zij duizelde, zij deed een pas terug om tegen de poort te leunen en half wezenloos schreeuwde zij:

„Dat is Jehoschoa uit Nazareth.“

Met haar vader, die Jezus eerst niet herkend had, blijft zij dan luisteren naar Zijn meeslepende woorden. Het volk begint zich over hem te ontzetten:

„Het zag in hem niet meer den Galileër, den prediker of den redenaar, maar den afgezant uit andere gewesten. De kracht, waarmee hij die voorze eervoorheid aanrandde, scheen haar niet langer een roekeloosheid, maar een recht. De gemeenschappelijke ziel van deze duizenden kromp ineen en wierp zich aan de voeten van dezen wonderladigen mensch, die hijkbaar een Boedschapper Gods was. Men herinnerde zich nu alles, de zieken, die hij had genezen, de wonderen, die hij verricht had, het Koningsgeslacht, waaruit hij zou afstammen. De aandacht van het volk begon zich steeds inniger samen te trekken, de stille wereld volmaakte, de stem van den Profeet scheen zich uit te zetten,

onzent voortschuifelt en vooral jeugdige zielen als prooi verorbert, tracht thans ook in Hongarije het werk Gods te verhreken.

Wat dunkt u, Gereformeerden in Nederland?

Moet de liefde tot onze broeders daarginds niet groeien?

Moeten wij hen niet in staat stellen zich steeds beter geestelijk te wapenen?

— /nonymitieit opgeheven.

Nu De J. L. Jaspers zelf zijn anonymiteit heeft opgeheven en zich heeft bekend gemaakt als den schrijver van de brochure: „Zijn de mannen van Assen zelf aandrangers van het Schriftgezag?“ bestaat er onzerzijds geen bezwaar te verklaren, dat wij hem bedoelden, toen wij eenige inlichting in ons blad gaven.

Men zal nu begripen, waarom wij ons uitdrukten, gelijk we deden.

Wij ontkenden niet, dat de schrijver den titel had van predikant. Maar wij wilden niet, dat een onzer die natiendoende predikanten er voor gehouden werd. Daarom verzekerden we, dat geen onzer Kerken er haare predikant op behoefte aan te zien.

Wel is De Jaspers emeritus-predikant van de Gereformeerde Kerk van Lunteren. Maar als men vraagt: wie is de predikant van Lunterens Kerk, zal men antwoorden De A. S. Schaafsma en niet De Jaspers, evenmin als men in de Kerk van Watergraafsmeer over mij zal spreken als haar predikant, hoewel ik toch haar emeritus ben.

De zelfbeteugeling van De Jaspers als Ger. predikant was dan ook geschikt om op een dwaalspoor te leiden. In zoo'n geval toch schrijft men niet kortweg „Gereformeerde Kerk“, maar „emeritus predikant bij de Gereformeerde Kerk“.

Het spijt ons, dat de oogen van velen op dienstdoende predikanten waren gericht.

De vorige week nog kon men in een onzer voornaamste bladen lezen, hoe er gefluisterd werd, dat de schrijver der brochure een predikant zou zijn in de nabijheid van Amsterdam.

Wij hebben gedaan wat we konden om te voorkomen, dat in eenige gemeente wantrouwen tegen haar predikant werd gewekt.

Want wantrouwen heeft een heillooze uitwerking.

Het maakt den pastoralen arbeid dikwijls onvruchtbaar.

Het stoort het Woord des Heeren in zijn loopen.

Men ziet, dat de uitkomst onze inlichting heeft gerechtvaardigd.

zij vulde de geheele ruimte tusschen de galerijen en krom tot het dak van de Koningshal, dat haar tot klankbord strekte, zijn gestalte groeide en begon aan werkelijkheid te voorlezen... Een verwachting begon zich te vormen, niemand sprak haar uit, maar ieder zou het kunnen zeggen: er ging een wonder gebeuren. De Man Gods sprak nu over zijn zending, zijn opdracht van den Hemelschen Vader en verkondigde, dat hij was gekomen als de Messias. Zoo volkomen was de onderwerping van de menschenmassa aan zijn wil, dat geen kreet van verzet opging, zelfs niet onder de starre geestdrifters, die zich zoo juist bedwelmeld hadden aan de waanvoorstelling van het Joodsche Wereldrijk, dat alle Heidenen zou knechten terwille van het uitverkozen volk.

Hij predikte geen oorlog, hij beloofde geen Goddelijken bijstand, hij blies geen enkele hoogmoed aan en veroordeelde geen enkel schepsel omdat het geboren was buiten de landpalen van Judea. Hij sprak van niets dan van gerechtigheid en liefde. Doch onderwijl wondde hij doodelijk den vaderlandschen trots, knotte de verwachtingen en stormend ging zijn woord over den Tempel. Een gruwel was zij hem met zijn verbloemde barbaarsheid, zijn inhulige priesterbende, zijn vadsige Levieten en zijn uitbuiters van den onnoozelen belevaartganger. Tenslotte sprak hij van een nieuwe wet, van het blijde leven en den vrede, die den mensch deelachtig zouden worden, als hij arbeiden wilde aan het Koninkrijk Gods... in zijn hart. 3)

In het slothoofdstuk van het eerste deel wordt ons o.m. duidelijk gemaakt, dat de neiging van Noemi voor Jezus, na al wat ze uit Zijn eigen mond gehoord heeft, geheel veranderd is, luistert maar naar het volgende:

„Zijn dochter (Noemi) had zich reeds volledig den gemoedstoestand eigen gemaakt van de geloovige menigte, die niet alleen tot vereering maar zelfs tot aanbidding geneigd was. Als een vanzelfsprekend verschijnsel had zij er zich bij neergelegd, dat de afstand tusschen Jehoschoa en haar nimmer zoo groot was geweest als thans. De juiste erkenning van dit feit had haar de gemoedsrust teruggegeven, welke zij sinds jaren ontbeende. Zij had spoedig begrepen, wat zijn verschijning in Jerusalem betekende en ook wat er tegen hem gaande was. Wat zij aan liefde vroeger voor hem gevoeld had, was nu omgeschapen in bewondering, die aan vergoeding grensde.“ 4)

Dan construeert de schrijver een laatste toespraak van den Christus in den Olijvenhof, waarvan het slot aldus luidt:

„Mijn broeders en zusters, ik heb U de Liefde gepredikt, het was mijn levenswerk, mij opgelegd door ons aller Vader. Ik hoop voor zijn troon te verschijnen met witte handen en een zuiver hart. En het is mijn volstrekte wil, dat gij U zelf onderwerpen aan datgene, wat in de laatste dagen aan U zal worden opgelegd. Velen onder U zullen inwendig verlicht zijn door het Eeuwig Licht, dat ik voor U warden heb doen schijnen. Zij zullen weenen in hun binnenkamer, een groot wee zal hen verscheuren, als zij hun heiligste goed door het slijk zullen zien slepen, doch zij zullen kracht vinden in het geloof, dat alle dingen ten beste geschikt zullen

Het stemt i
ker der anou
Nu kan ier
respekt tege
zakelijkewijs
zelf zijn per
Omtrent zi
doed toekomst

— Nog één

Het brochu
Men oefens
Dan wordt

UIT HE

Is haar be
Koningin ha
Een treffen
De gevoele
zij in den t
Moeder koos
voelens, welk
Den Tiden J
Willem III s
daaropvolged
is haar man
Zij heeft e
reinheid, van
Dat ons H
is niet het m
Met zorg
omgeven.
Met zorg
kweekt
Met zorg i
Met zorg l
eindigd, op
Met zorg o
naam wordt
Zorgen he
Maar zij is
Zij is een
Als een la
tus, met een
In welk i

worden. Alle
hebben zich
zoo ze niet
op een hard
Dat nu is e
mij in het l
met gretighe
wij zullen v
ontstbaar v
recht den we
ders en zusti
Groot- en kl
Uw zaak, a
aan de over
last en mijn
nabij.“ 5)

In het tw
verschillende
omgeving br
lyke liefde e
Jezus aan h
gezelschap o
Magdalena, J
een paar d
den raadshe
van Pilatus,
wordt. Dan
en gaat spo
„Voor de
ken van de
leven. Hij z
voor Jehood
nos. De muz
een lichten
de wereldwe
ren naar he
vage schitte
moed huiver
sche ziel va
zijn dan een
ling, die hij
en droefheid
een leven op
en boete. G
plotseling e
doze mijlga
reeds verlor
meden, dat
junge bruid
langens.“

Na een t
vertalingen:

Mijn v
En die
Zeggend
Jaagt n
Want e
O God,
Mijn Go